

Prawo dla informatyków

2008/2009

Cele zajęć

- znajomość
  - podstaw prawa cywilnego
  - elementów
    - postępowania cywilnego
    - prawa prywatnego międzynarodowego
    - prawa karnego
    - prawa pracy
    - innych dziedzin – w miarę możliwości
- zdolność samodzielnego rozumienia przepisów

Warunki zaliczenia

- obecność
- prace domowe / kolokwia
(zapewne na koniec semestru)
- być może teksty do przeczytania na zajęcia
- na następne zajęcia:

KODEKS CYWILNY

Wykładnia przepisów przez matematyka

- minimum dobrej woli („racjonalny ustawodawca”)
- terminologia i zasady danego działu prawa
- niesprzeczność systemu prawa
- granice wykładni

Kodeks pracy

art. 151⁷.

§ 1. Pora nocna obejmuje 8 godzin między godzinami 21.00 a 7.00.

Kodeks postępowania karnego

art. 96.

§ 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy.

§ 2. W pozostałych wypadkach mają one prawo wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawiają, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Kodeks cywilny

art. 329.

[ustanowienie zastawu]

§ 1. Do ustanowienia zastawu na prawie stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu tego prawa. Jednakże umowa o ustanowienie zastawu powinna być zawarta na piśmie z datą pewną, chociażby umowa o przeniesienie tego prawa nie wymagała takiej formy.

Kodeks spółek handlowych

art. 180

[udział w spółce z o.o.]

Zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz jego zastawienie powinno być dokonane w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi

Ustawa o niektórych zabezpieczeniach finansowych

art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

2) instrumenty finansowe – (...) udziały w spółkach (...)

art. 5. 1. Umowa o ustanowienie zabezpieczenia finansowego określa wierzytelności finansowe podlegające zabezpieczeniu oraz sposób zabezpieczenia, polegającego na:

2) ustanowieniu przez ustanawiającego zabezpieczenie na rzecz przyjmującego zabezpieczenie zastawu na (...) instrumentach finansowych (zastaw finansowy),

art. 7. 1. Ustanowienie zastawu finansowego nie wymaga zawarcia umowy z datą pewną ani umowy z podpisami notarialnie poświadczonymi.

Prawo upadłościowe i naprawcze

art. 81. 1. Po ogłoszeniu upadłości nie można obciążyć składników masy upadłości prawem zastawu, zastawu rejestrowego i zastawu skarbowego ani dokonać wpisu w księdze wieczystej lub rejestrze dotyczącego tych składników celem zabezpieczenia wierzytelności, chociażby powstała ona przed ogłoszeniem upadłości.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli wniosek o wpis hipoteki został złożony w sądzie w ciągu sześciu miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZP 128/07

Zakaz dokonania wpisu hipoteki obciążającej nieruchomość stanowiącą składnik masy upadłości nie ma zastosowania do wniosku o wpis złożonego wcześniej niż w ciągu sześciu miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 81 ust. 1 i 3 p.u.n.).

Kodeks karny

art. 280.

§ 1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby albo grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Kodeks wykroczeń

art. 119.

§ 1. Kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 250 zł,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

art. 130.

§ 3. Przepisów art. 119 i 120 nie stosuje się, jeżeli sprawca używa gwałtu na osobie (...)

Uchwała składu 7 sędziów Sądu
Najwyższego z dnia 30 czerwca 2008 r.,
I KZP 10/08

Zakresy znaczeniowe zwrotów: „przemoc wobec osoby”, użytego w art. 280 § 1 k.k. i „gwałt na osobie”, użytego w art. 130 § 3 k.w. – są tożsame.

Konstytucja – źródła prawa

art. 87.

1. Źródłami *powszechnie obowiązującego prawa* Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami *powszechnie obowiązującego prawa* Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego

Konstytucja – prawo wewnętrzne

art. 93.

- 1.** Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.
- 2.** Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2000 r., K 25/99

(...) **6.** Uchwały:

- a) nr 12/1999 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 21 lipca 1999 r. w sprawie stopy rezerwy obowiązkowej banków,
  - b) nr 10/98 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 5 czerwca 1998 r. w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
  - c) nr 15/1999 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 kwietnia 1999 r. w sprawie (...),
- nie są niezgodne z art. 87 ust. 1 oraz art. 92 ust. 1 w zw. z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Ustawy

- Sejm/Senat + Prezydent
- „ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny”
- „ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe”
- „ustawa z dnia 16 lutego 2002 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny”
- „ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym”

Rozporządzenia

art. 92.

1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

Ratyfikowane umowy międzynarodowe

- ratyfikuje Prezydent
- umowy ratyfikowane:
  - bez zgody wyrażonej w ustawie
  - za zgodą wyrażoną w ustawie
  - przekazujące organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach

Akty prawa miejscowego

art. 94

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

Inne źródła prawa I

art. 234

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3-5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mają charakter źródeł *powszechnie obowiązującego prawa*.

Inne źródła prawa II

art. 59

2. Związki zawodowe oraz pracodawcy i ich organizacje mają prawo do rokowań, w szczególności w celu rozwiązywania sporów zbiorowych, oraz do zawierania układów zbiorowych pracy i innych porozumień.

Inne źródła prawa III

art. 190

- 1.** Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Inne źródła prawa IV

art. 91

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowiące jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Ogłaszanie aktów prawnych

art. 88

1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.

art. 91.

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

Gdzie szukać tekstu przepisów?

- ustawy, rozporządzenia, ratyfikowane umowy międzynarodowe: **Dziennik Ustaw** (www.sejm.gov.pl)
- akty prawa miejscowego: **wojewódzkie dzienniki urzędowe**
- prawo Unii Europejskiej: **Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej** (eur-lex.europa.eu)
- teksty jednolite i ujednolicone

Historia pewnego przecinka

art. 156 Kodeksu karnego

§ 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

- 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,
- 2) innego ciężkiego kalectwa, *ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,*

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lipca 2003 r., SK 38/01

Pkt 3 obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 października 1997 r. o sprostowaniu błędów dotyczący sprostowania treści art. 156 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny jest niezgodny z art. 42 ust. 1 zdanie pierwsze w związku z art. 2, art. 87 ust. 1 i art. 122 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Hierarchia I

art. 8

- 1.** Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.
- 2.** Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej.

Hierarchia II

art. 91

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Hierarchia III

art. 188

Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach:

- 1) zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
- 2) zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,
- 3) zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami, (...)

Hierarchia IV

1. Konstytucja
2. umowy międzynarodowe ratyfikowane za zgodą wyrażoną w ustawie
3. prawo pochodne Unii Europejskiej (?)
4. ustawy
5. inne ratyfikowane umowy międzynarodowe
6. inne akty normatywne

Skutki sprzeczności

- sprzeczność „w poziomie”
- sprzeczność „w pionie”
- sprzeczność z prawem Unii Europejskiej lub prawa Unii Europejskiej z Konstytucją

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03

Sąd rozpoznający sprawę nie może odmówić zastosowania przepisu ustawy (aktu normatywnego) z powodu jego niezgodności z Konstytucją; jeżeli poweźmie poważne wątpliwości w tym zakresie, powinien zwrócić się z odpowiednim pytaniem do Trybunału Konstytucyjnego.

Pytania prawne do TK

art. 193

Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Zakres związania sędziów

art. 178

1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

Wnioski do TK

art. 191

1. Z wnioskiem w sprawach, o których mowa w art. 188, do Trybunału Konstytucyjnego wystąpić mogą:

1) Prezydent Rzeczypospolitej, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Prezes Rady Ministrów, 50 posłów, 30 senatorów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokurator Generalny, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, (...)

Skargi do TK

art. 79

1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Skutki orzeczeń TK (I)

art. 190

3. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny dwunastu miesięcy. (...).

Skutki orzeczeń TK (II)

art. 190

4. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Orzecznictwo TK

www.trybunal.gov.pl

Rozporządzenia I

Organy wskazane w Konstytucji:

- Rada Ministrów
- Prezes Rady Ministrów
- minister kierujący działem administracji rządowej
- przewodniczący komitetu powoływany w skład Rady Ministrów
- Prezydent
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji